

ชื่อเรื่องการค้นคว้าแบบอิสระ ศักยภาพในการพัฒนาสวนพฤกษศาสตร์วรรณคดีภาคเหนือ
จังหวัดเชียงใหม่ เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ชื่อผู้เขียน อุไรวรรณ ตองกาย

ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว

คณะกรรมการสอบการค้นคว้าแบบอิสระ

ศาสตราจารย์ ดร. มนัส สุวรรณ	ประธานกรรมการ
รองศาสตราจารย์บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา	กรรมการ
รองศาสตราจารย์ประหยัด ปานดี	กรรมการ

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาศักยภาพการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศของสวนพฤกษศาสตร์วรรณคดีภาคเหนือ จังหวัดเชียงใหม่ ตลอดจนการวิเคราะห์เพื่อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาศักยภาพของสวนพฤกษศาสตร์ฯ ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบสอบถามนักท่องเที่ยวกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 205 คน แบบประเมินสภาพพื้นที่และการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วมโดยผู้ทำการศึกษา แบบนำสัมภาษณ์ผู้นำชุมชน จำนวน 8 คน และเจ้าหน้าที่ป่าไม้ จำนวน 1 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพรรณนา คือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา เพื่อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาศักยภาพของสวนพฤกษศาสตร์ฯ ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ผลการศึกษาพบว่า สวนพฤกษศาสตร์ฯ มีศักยภาพเป็นแหล่งท่องเที่ยวระดับปานกลางในด้านความดึงดูดใจ สิ่งอำนวยความสะดวก การเข้าถึง และความสามารถในการรองรับของพื้นที่ ในกรณีของปัญหา/ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นต่อแหล่งท่องเที่ยว ได้แก่ การบุกรุกพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ การทำลายทรัพยากรในพื้นที่โดยนักท่องเที่ยว ความเสื่อมโทรมของแหล่งท่องเที่ยว ความไม่เพียงพอด้านสาธารณูปโภค ความสกปรกจากปริมาณขยะ/สิ่งปฏิกูลที่มากขึ้น การมั่วสุมและการทะเลาะวิวาทของนักท่องเที่ยวในพื้นที่นั้น นักท่องเที่ยวเห็นด้วยในระดับปานกลางว่า

อาจมีปัญหา/ผลกระทบดังกล่าวเกิดขึ้นในอนาคต นอกจากนี้ นักท่องเที่ยวจำนวนหนึ่งได้เสนอแนะให้โฆษณาและประชาสัมพันธ์สวนพฤกษศาสตร์ ให้เป็นที่รู้จักแก่นักท่องเที่ยวและบุคคลทั่วไป ตลอดจนการปรับปรุงป้ายบอกทาง ถนน ห้องสุขา และจัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกเพิ่มขึ้น ได้แก่ ร้านจำหน่ายอาหาร เครื่องดื่ม และสินค้าของที่ระลึกแก่นักท่องเที่ยว

จากการศึกษาศักยภาพของสวนพฤกษศาสตร์ฯ ตามหลักการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ พบว่าสวนพฤกษศาสตร์ฯ มีศักยภาพเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศระดับดีด้านพื้นที่ในส่วนของสิ่งดึงดูดใจ การเข้าถึง และด้านการจัดการในส่วนของการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ อย่างไรก็ตามในการพัฒนาสวนพฤกษศาสตร์ฯ ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ยังจำเป็นต้องปรับปรุงด้านพื้นที่ในส่วนของสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านการจัดการในส่วนของการจัดการสิ่งแวดล้อม ด้านกิจกรรมและการให้การศึกษา ตลอดจนด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น

จากผลการศึกษารั้วนี้ ผู้ศึกษาได้เสนอแนะแนวทางในการพัฒนาสวนพฤกษศาสตร์ฯ ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ 5 ด้าน คือ 1) การจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อม 2) การบริหารจัดการ 3) การให้การศึกษาและสร้างจิตสำนึก 4) การมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น และ 5) การโฆษณาและประชาสัมพันธ์

Independent Study Title	Potential for Ecotourism Development of The Northern Region Literature Botanical Garden, Chiang Mai Province	
Author	Ms. Uraivan Tongkay	
M.A.	Tourism Industry Management	
Examining Committee	Prof. Dr. Manat Suwan	Chairman
	Assoc. Prof. Boonlert Jittangwattana	Member
	Assoc. Prof. Prayad Pandee	Member

ABSTRACT

The objective of this research was to study the potential for ecotourism development at The Northern Region Literature Botanical Garden, Chiang Mai Province, and to suggest appropriate avenues for ecotourism development for the Garden. Several methods of data collection were employed: a set of questionnaires were administered to 205 tourists, non-participant observation and checklist indicators done by the researcher, and semi-structured interviews with eight community leaders and one forestry official. The data collected from questionnaires were analyzed using statistical measures including frequencies, percentages, means, and standard deviations. Those results, combined with the content analysis of information obtained using the other survey methods, were used together to identify potential ways to develop ecotourism of the Garden.

The results of this study are as follows: overall, surveyed tourists felt that The Northern Region Literature Botanical Garden had a moderate level of potential for

tourism area in terms of attractions, facilities, and carrying capacity. However; they indicated that future ecotourism development also has the potential for deleterious impact in several areas on national forest conservation, natural resource damage, degradation of existing attractions, sufficiency of public utilities, increased garbage production, and youth violence and delinquency. The survey respondents felt that the impacts resulting from increased ecotourism would be at a moderate level. Possible ways to develop ecotourism potential suggested by surveyed tourists included the use of advertisements and public relations; signs, road, and rest room improvement; and provision of more facilities such as restaurants and snack shops, and souvenir shops.

Following guidelines found in standard ecotourism theory, the Garden appears to have good potential as an ecotourism area in terms of attractions, accessibility, and conservation of natural resource management. However, there is a need for improvement of facilities, environmental management, ecotourism activities and educational programs, and community participation.

Based on these findings, five potential areas for ecotourism development of the Garden were identified: (1) environmental and tourism resource management, (2) administrative management including personnel and budgeting, (3) education and environmental consciousness, (4) local community participation, and (5) advertising and public relations.